

Vreme: 06.07.2026 13:00

Medij: bif.rs

Link: <https://bif.rs/2026/07/zapadni-balkan-i-svetska-kriza-izmedju-dve-vatre/>

Autori: bifadmin

Teme: Evropska unija i Rusija (odnosi); Plan rasta za Zapadni Balkan

Naslov: Zapadni Balkan i svetska kriza: Između dve vatre

8337

Troškovi za privrednike na Zapadnom Balkanu rastu ne samo zbog krize na Bliskom istoku već i zbog necarinskih barijera i trgovinskih pravila

Troškovi za privrednike na Zapadnom Balkanu ponovo sve više rastu, ali ne samo zbog posledica krize na Bliskom istoku. Gomilanje necarinskih barijera i nova trgovinska pravila [EU](#) uveliko povećavaju izdatke firmama uprkos nultim carinama. Pored lokalnih privrednika, na ovakve namete sve više se žale i kompanije iz [EU](#) koje posluju u regionu, posebno nemačke firme koje su i najzastupljenije. Troškovi za privrednike na Zapadnom Balkanu ponovo sve više rastu, ali ne samo zbog posledica krize na Bliskom istoku. Gomilanje necarinskih barijera i nova trgovinska pravila [EU](#) uveliko povećavaju izdatke firmama uprkos nultim carinama. Pored lokalnih privrednika, na ovakve namete sve više se žale i kompanije iz [EU](#) koje posluju u regionu, posebno nemačke firme koje su i najzastupljenije. Privreda na Zapadnom Balkanu jedva da je prodisala od vrtoglavog rasta troškova nakon pandemije i rata u Ukrajini i taman kad se činilo da će se konačno uspostaviti kontrola nad visokom inflacijom, buknuo je rat u Iranu a sa njim i svetske cene koje su ponovo uzdrmale ceo region. Energetska i prehrambena kriza koja je usledila nakon napada Rusije na Ukrajinu, najviše je pogodila građane i firme u Severnoj Makedoniji i Bosni i Hercegovini, gde su cene energenata i hrane toliko naglo skočile da su podigle inflaciju iznad 14% u 2022. godini. Albanija se pokazala najotpornijom, zahvaljujući efikasnom korišćenju sopstvenih hidroenergetskih resursa, značajnom jačanju domaće valute i većem prilivu deviza usled rasta turizma, održavši inflaciju na 6,7%, što je bilo skoro dvostruko niže u poređenju sa ostalim zemljama regiona. Primera radi, u Srbiji je inflacija dostigla 12,1% u 2023. godini. Situacija je konačno počela da se stabilizuje prošle godine. Na to je uticala stroža monetarna politika centralnih banaka, koja je izvršila pritisak na potrošnju kroz više kamatne stope, što je pratio pad cena robe na međunarodnim tržištima. Najvišu stopu inflacije u 2025. godini zabeležila je Severna Makedonija (4,1%), zatim Bosna i Hercegovina (4%) i Crna Gora (3,9%), dok je inflacija u Srbiji iznosila 3,8%. Albanija je i lane imala najnižu inflaciju među pet država Zapadnog Balkana, od svega 2,2%. Međutim, ispostavilo se da je prošlogodišnji pad inflacije predstavljao samo predah za privredu i građane u ovom regionu. Zbog posledica rata u Iranu, život ponovo postaje sve skuplji, To potvrđuju i podaci [Eurostata](#) o inflaciji u aprilu ove godine, prema harmonizovanom indeksu potrošačkih cena (HICP). Najnižu inflaciju među evropskim zemljama početkom drugog tromesečja zabeležile su Švajcarska i Švedska, svaka po 0,5%, a potom Danska (1,2%) i Češka (2,1%). Sve ostale evropske države imale su veću stopu inflacije, pri čemu su predvodile Turska sa stopom od čak 32,4%, Rumunija (9,5%) i Bugarska (6%). Kada je reč o zemljama Zapadnog Balkana, u aprilu se najgore kotirala Severna Makedonija sa stopom inflacije od 5,7%, Crna Gora i Srbija su zabeležile stope od 3,6%, dok Bosna i Hercegovina i Albanija nisu bile obuhvaćene ovim izveštajem. Iako se međunarodne i nacionalne prognoze o uticaju bliskoistočne krize na ekonomije u ovom regionu donekle razlikuju u brojkama, sve predviđaju pad privrednog rasta uz ponovni rast inflacije, znatno manji priliv stranih direktnih investicija i domaćih privatnih ulaganja, kao i značajno redukovanje potrošnje. Privrednike na Zapadnom Balkanu posebno će pogoditi produblјivanje ekonomske krize u [Evropskoj uniji](#), na koju se preduzeća u ovom regionu najviše oslanjaju. Evropska komisija je snizila stopu privrednog rasta na 1,1% u [Evropskoj uniji](#) i na svega 0,9% u evrozoni, dok bi

Vreme: 06.07.2026 13:00

Medij: bif.rs

Link: <https://bif.rs/2026/07/zapadni-balkan-i-svetska-kriza-izmedju-dve-vatre/>

Autori: bifadmin

Teme: Evropska unija i Rusija (odnosi); Plan rasta za Zapadni Balkan

Naslov: Zapadni Balkan i svetska kriza: Između dve vatre

inflacija mogla da dostigne 3,1%, najviše zbog problema izazvanih energetske šokom. U najnovijem izveštaju se predviđa pad ulaganja i izvoza zbog smanjene tražnje na svetskom tržištu, ali i značajno osipanje domaće potrošnje unutar EU, dok će se preduzeća istovremeno suočiti sa rastom troškova poslovanja i skupljim finansiranjem. Ovo će biti novi udarac za firme na Zapadnom Balkanu, koja već imaju teškoća u izvozu na tržište Evropske unije poslednjih godina, zbog slabije tražnje, sve izraženijih ekonomskih problema i primetnog zaostajanja EU za privredama SAD i Kine. Međutim, iako će izvoziti manje, troškovi za privrednike u regionu će rasti. I to ne samo zbog krize na Bliskom istoku. Gomilanje ncarinskih barijera i novih trgovinskih pravila EU uveliko povećavaju izdatke firmama uprkos nultim carinama, izveštava institut Brigel (Briselska evropska i globalna ekonomska laboratorija). Analitičari Brigela podsećaju da se privredno povezivanje Zapadnog Balkana i EU intenziviralo u poslednje dve decenije. Na takva kretanja najviše su uticali liberalizacija trgovine i pojačano interesovanje kompanija iz EU da ulažu u ovaj region, kao i da posluju sa lokalnim preduzećima. Evropska unija je dominantan investitor u regionu, pri čemu se obrazac ulaganja bitno promenio tokom poslednjih desetak godina. Ranije su investicije bile koncentrisane u bankarstvu, telekomunikacijama i nekretninama, da bi se kasnije okrenule proizvodnji, posebno kada je reč o ulaganjima nemačkih firmi. Evropska unija je i najveći trgovinski partner Zapadnog Balkana. Više od 60% ukupnog izvoza iz regiona odlazi na tržište EU, a Nemačka je najveće pojedinačno izvozno tržište, na koje se plasira skoro petina regionalnog izvoza. Proizvodi čine 69% izvoza Zapadnog Balkana na tržište EU, a od toga skoro jedna trećina otpada na mašine i transportnu opremu. Taj trend je posebno vidljiv u Srbiji i Severnoj Makedoniji, ističe se u izveštaju Brigela. Iako troškovi radne snage rastu i u državama Zapadnog Balkana, oni su i dalje niži u poređenju sa istočnim članicama EU, kao što su Bugarska, Rumunija i Hrvatska. Pa ipak, preduzeća u ovom regionu sve više se žale da troškovi poslovanja sa EU postaju previsoki, uprkos formalnoj liberalizaciji trgovine. "Ovi troškovi proizilaze iz niza ncarinskih barijera, regulatornih zahteva i graničnih problema, koji vremenom postaju sve izraženiji. Sanitarne i fitosanitarne kontrole, tehnički propisi, carinske procedure i uska grla u transportu predstavljaju neke od najvećih prepreka dubljoj ekonomskoj integraciji", ocenjuje Brigel u svojoj analizi. Autori napominju da nova pravila EU, pre svega Mehanizam za prilagođavanje emisije ugljenika na granicama (CBAM), Direktiva o izveštavanju o korporativnoj održivosti (CSRD) i Direktiva o dužnoj pažnji u vezi sa korporativnom održivošću (CSDDD), nameću dodatna opterećenja izvoznici iz regiona. Rast troškova ne pogađa samo lokalna preduzeća, već i kompanije iz EU koje posluju u regionu. Predstavnici nemačkih firmi, koje su najzastupljenije na Zapadnom Balkanu, izražavaju sve veće nezadovoljstvo zbog troškova koje im nameću trgovinske barijere. Primera radi, skoro jedna trećina nemačkih preduzeća anketiranih u Severnoj Makedoniji ocenila je da trgovinske barijere predstavljaju sve veći poslovni rizik. Jedan od gorućih problema je zagušenje transporta na granicama, koji je dodatno eskalirao nakon odluke Evropske unije da uvede EES sistem za ulazak i boravak u šengen zoni. Gužve su najveće duž transportnih ruta koje prolaze kroz Srbiju i Severnu Makedoniju, posebno na graničnim prelazima Srbije sa Mađarskom i Hrvatskom, koje predstavljaju glavna uska grla za teretna vozila koja ulaze u EU, navodi se u izveštaju. Autori ocenjuju da Evropska unija ne preduzima odgovarajuće mere za ublažavanje ncarinskih barijera. Iako Evropska komisija u Planu rasta za Zapadni Balkan ističe koliko je važno da se firme iz ovog regiona više uključe u lance vrednosti EU, taj plan ne nudi jasne mehanizme za sistematsko smanjenje ncarinskih barijera pre potpunog pristupanja EU, ocenjuje Brigel. U studiji se ističe da je Srbija ekonomski najznačajnija za region, ali i politički najproblematičnija za Brisel. Autori navode da je Srbija najveća ekonomija na Zapadnom Balkanu i centralno regionalno čvorište za protok robe koja stiže iz Evropske unije i drugih država, ali da je demokratski toliko nazadovala da je u tom pogledu na repu regiona. Maja Đurić Maja Đurić Finansije Top 2025/26 u izdanju časopisa Biznis & finansije Finansije Top 2025/26 u izdanju časopisa Biznis & finansije Foto: Pixabay

